

Orlosub bradatý (*Gypaetus barbatus*) a nomenklatura užitá Albinem Heinrichem

Bearded Vulture (Gypaetus barbatus) and nomenclature used by Albin Heinrich

Jiří J. Hudeček¹⁾

¹⁾ Hraniční 151 & 230, 742 83 Klimkovice, Česká republika

HUDEČEK J. J. 2006: Orlosub bradatý (*Gypaetus barbatus*) a nomenklatura užitá Albinem Heinrichem. *Bearded Vulture (Gypaetus barbatus) and nomenclature used by Albin Heinrich*. Zprávy MOS 64: 128–130.

Referováno o identických synonymech *Gyps fulvus* a *Gypaetus barbatus* ve vztahu k nomenklatuře, užitá Albinem Heinrichem v jeho knize o rybách, plazech a ptácích Moravy a Slezska u *G. fulvus*. Skutečnost může vysvětlovat, proč HEINRICH (1856) *G. barbatus* jako takového “vynechal”.

Identical synonyms of Gyps fulvus and Gypaetus barbatus in relation to nomenclature used by Albin Heinrich in his book about fish, reptiles and birds of Moravia and Silesia in G. fulvus reported. The fact can explain why HEINRICH (1856) “omitted “G. barbatus itself.

Keywords: Gyps fulvus, Gypaetus barbatus, nomenclature

Úvod

Vědecký rozbor avifauny daného území (a to i z hlediska historie) nemůže být proveden na podkladě hledání “senzací” a závěrečná hodnocení nemůžou být podbarvena “subjektivními” pocity. Z toho plyne potřeba vyčerpávajícího přehodnocení faktů bez jakékoliv povrchnosti. Vývoj krajiny i klimatu přinášel mnohé změny ve skladbě fauny. Zoologie jako taková je bohužel mladou vědou a každá drobná zmínka, a to zejména, byla-li vyslovena renomovaným znalcem v minulosti, je nesmírně cenná.

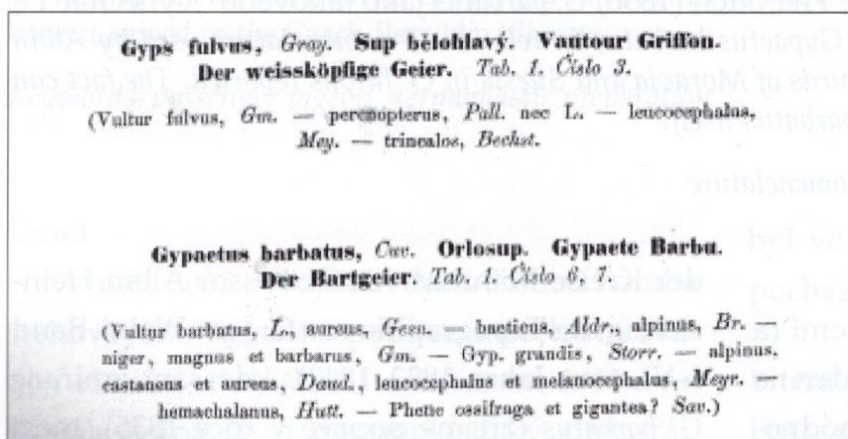
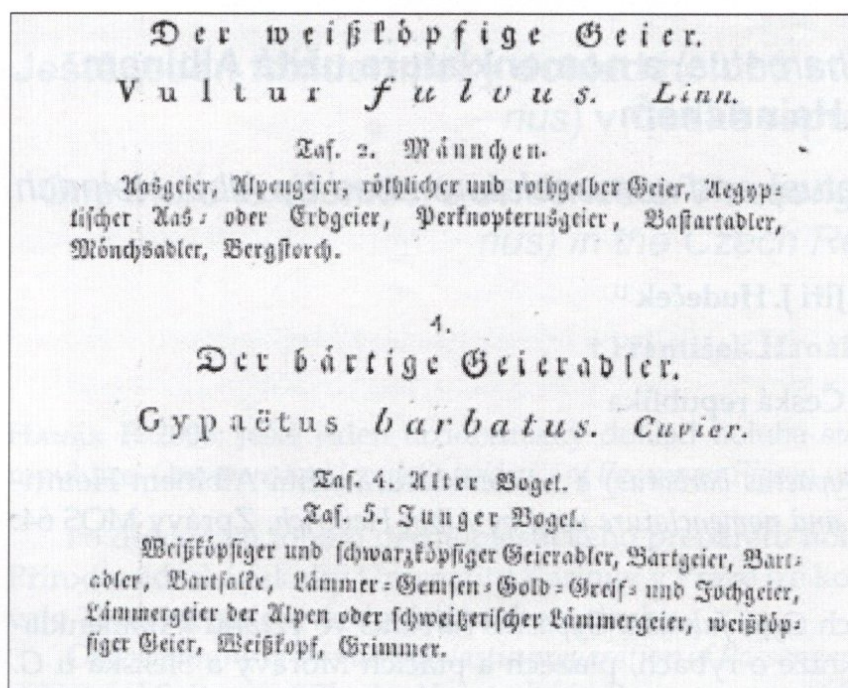
Výsledky

Profesor Albin Heinrich (1785–1864), moravský polyhistor širokých zájmů ve vědách, zapsal několikrát pro oblast Západních Karpat orlosub bradatého (*Gypaetus barbatus*). Tato skutečnost je nezpochybnitelná. Proč však jej nemá ve svém díle o rybách, plazech a ptácích Moravy a Slezska (1856)?

Heinrich (str. X) sám řadí svou stať “Fyzikální popis kraje Moravy” v topografii Gregora Wolnyho (pod č. 4 Physikalische Beschreibung

der Kreise Mährens von Professor Albin Heinrich, in der Topographie von Gregor Wolni. Band I–VI vom Jahre 1832–1842), kde sám zmiňuje *G. barbatus* (zřejmě poprvé v roce 1835), mezi důležitá přírodovědecká díla 19. století (str. IX). Ve stati “Všeobecný charakter země” pak na str. 3, v pozn. pod čarou, cituje svou knihu “Těšínský kraj ve Slezském knížectví” (Der Teschner Kreis im Herzogthume k. Schlesien. Von Albin Heinrich. Wien 1843. Verlag der Kunsthandlung Müller), kde také *G. barbatus* zapsal. Proč právě zde neprovedl autokritiku svých zpráv, které by mohl pokládat za vyloženě sporné? Samotné vynechání nebo opomenutí zpráv ještě neznamená jejich naprostou anulaci (ŠUHAI 2001). Musíme přihlídnout také k Heinrichem použité nomenklatuře. Shodnost synonym, a to jak v německém, tak i vědeckém názvosloví u *G. fulvus* i *G. barbatus*, velký časový odstup od dob Heinrichova působení na Těšínsku (cca 25 let) a snad i oslabené paměťové schopnosti ve vyšším věku při psaní knihy (v roce 1856 měl 71 let), mohly být příčinou, že *G. barbatus* jako takového nezapsal. Důvody mohly být samo-

Obr. 1 / Fig. 1: Porovnání synonym u supa bělohavého (*Gyps fulvus*) a orlosupa bradatého (*Gypaetus barbatus*) podle J. F. Naumanna (1822) a A. Fritsche (1870) / *Comparison of synonyms of Griffon Vulture (*Gyps fulvus*) and Bearded Vulture (*Gypaetus barbatus*) according to J. F. Naumann (1822) and A. Fritsch (1870)*

zřejmě i zcela jiné, neboť Heinrich nezmínil ani údaj Koschatzkyho o *G. barbatus* na hřbetu Jeseníků, ač o Koschatzkyho záslužné práci referoval na několika stranách (HUDEČEK in litt.). Tedy záměrné vynechání. Položme i otázku, proč Heinrich nikdy dříve nezapsal *G. fulvus*, když “jistě” věděl o jeho hnízdě v roce 1821. V nomenklatuře, která se v knize má týkat supu bělohavého (*Gyps fulvus*), jsou však shodná místa i s *G. barbatus*.

Heinrichův Zápis (1856, str. 60): *Gyps vulgaris*, Sav. *Vultur Fulvus*, Brehm. *V. leucocephalus*, Wolf & Meyer. *V. alpinus* Brisson. Der weissköpfige Geier, brauner Geier, röthlicher Geier.

Porovnání Synonym (viz obr. 1): *Vultur alpinus* Brisson = *Gypaetus barbatus*; *Gypaetus alpinus* Daudin = *Gypaetus barbatus*; *Gypaetus leucocephalus* Meyer & Wolf = *Gypaetus barbatus*; *Vultur leucocephalus* Meyer & Wolf = *Gyps fulvus*;

Lämmergeiger = *Gypaetus barbatus*; *Lämmergeiger* = *Gyps fulvus*; Weissköpfiger Geier = *Gyps fulvus*; Weissköpfiger Geier = *Gypaetus barbatus*; Weisskopf = *Gypaetus barbatus*.

Souhrn

Heinrichovy zápisy o orlosupovi bradatém (*Gypaetus barbatus*) v Západních Karpatech od 30. let 19. století nelze pokládat za “nevěrohodné” na podkladě jeho “biografických údajů”, nebo toho, že “jej nemá” ve své knize o rybách, plazech a ptácích Moravy a Slezska (HEINRICH 1856). HEINRICH (1856) také vůbec nepíše o hnízdění *Pandion haliaetus*, *Buteo lagopus*, *Aquila chrysaetos*, *A. pomarina* podle zpráv A. Schwaba, ačkoliv jeho práci cituje (str. X): Fauna der Vögel eines Theiles von Mähren und Schlesien nebst Angabe der Brut- und Zugzeit, so wie auch kurze Beschreibung der Nester und Eier derjenigen Vögel, die

in unserer Gegend brüten. Von Adolf Schwab, Apotheker zu Mistek in Mähren. S. 487–534 in den Verhandlungen des zoologisch-botanischen Vereins in Wien. B. IV. Jahr 1854. U jiných druhů zmínky podle Schwabovy práce ale učinil (*Haliaeetus albicilla*, *Falco vespertinus* aj.). Proč vynechal i záznam o *G. barbatus* od K. Koschatzkyho, ačkoliv jeho dílo znal? Vynechání nemůže být kritériem “nevěrohodnosti”. Způsob zveřejňování dat v zoologii od 18. století do poloviny 19. století byl velmi stručný, za to ale věčný. I tak jsou HEINRICHEM (1856) užitá dvě vědecká synonyma (*V. leucocephalus*, *V. alpinus*) a německý název (“der weissköpfige Geier”) totožný s *G. barbatus*, přestože se celý text (str. 60) týká *Gyps fulvus*.

Summary

It is not possible to consider Heinrich's records about Bearded Vulture (Gypaetus barbatus) in Western Carpathians from the 30-ties of the 19th Century “unreliable” on the basis of his “biographical data”, or of the fact, that he “does not include it” in his book about fish, reptiles and birds of Moravia and Silesia (HEINRICH 1856). Why did he omit the record about G. barbatus by K. Koschatzky, in spite of that he knew his work? Omitting cannot be criterion of “unreliability”.

The way of publishing in zoology from the 18th Century up to the half of the 19th Century was very brief, but factual. Even than HEINRICH (1856) used two scientific synonyms (V. leucocephalus, V. alpinus) and the German name (“der weissköpfige Geier”)

identical with G. barbatus, in spite of that the whole text (page . 60) deals with Gyps fulvus.

Poděkování

Za pomoc při práci děkuji pánům dr. F. Hanákovi a prof. L. Tomialojčovi (Uniwersytet Wroclawski, Wroclaw) a paní dr. M. Janouškové (Moravské zemské muzeum, Brno).

Literatura

- FRITSCH A. 1870: Naturgeschichte der Vögel Europa's. Verlag des Verfassers, Prag.
- HEINRICH A. 1856: Mährens und k. k. Schlesiens Fische, Reptilien und Vögel. Ein Beitrag zur Fauna beider Kronländer. In Commission bei Nitsch und Grosse, Brünn.
- HENNICKE C. R. Hrsg. 1905: Naumann Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas. V. Band (Raubvögel). Verlag von F.E. Köhler, Gera-Untermhaus.
- HUDEČEK J. J. in litt.: Orlosup bradatý (*Gypaetus barbatus*) a Rzehakovy pochybnosti. Msc.
- NAUMANN J. F. 1822: Naturgeschichte der Vögel Deutschlands nach eigenen Erfahrungen entworfen. Erster Theil. Ernst Fleischer, Leipzig.
- NEKUT F. 1890: Český překlad. In: Brehm A.E., Život zvířat. Díl II. Ptáci. Sv. 2. 2. vyd. Nakl. J. Otto, Praha.
- ŠUHAI J. 2001: Detailnější hodnocení historických zpráv o výskytu orlosupa bradatého (*Gypaetus barbatus*) v České republice. - Buteo, 12: 153-160.